

Uusi jalostuksen tavoiteohjelma 2027-2031

Italianseisoja Bracco italiano

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt

Sisälllys

1	YHTEENVETO.....	4
2	RODUN TAUSTA	5
3	JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	5
4	RODUN NYKYTILANNE.....	7
4.1	Populaation rakenne ja jalostuspohja	7
4.2	Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	14
4.2.1	Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta .	14
4.2.2	Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	14
4.2.3	Käyttö- ja koeominaisuudet	14
4.2.4	Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen.....	17
4.2.5	Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	18
4.3	Terveys ja lisääntyminen	18
4.3.1	PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	18
4.3.2	Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	24
4.3.3	Lisääntyminen	28
4.3.4	Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	29
4.3.5	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	29
4.4	ULKOMUOTO.....	30
5	YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	33
6	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	34
6.1	Jalostuksen tavoitteet	34
6.2	Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	35
6.3	Rotujärjestön toimenpiteet	36
6.4	Uhat ja mahdollisuudet, sekä varautuminen ongelmiin.....	36
6.5	Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	37
7	LÄHTEET	38

TAULUKOT

Taulukko 1 Vuositolasto- rekisteröinnit

Taulukko 2 Vuositolasto- jalostuspohja

Taulukko 3 Jalostusurokset

Taulukko 4 Jalostusnartut

Taulukko 5 Kanakoirien erikoiskokeen osallistumiskerrat vuosina 2015-2025

Taulukko 6 Kanakoirien erikoiskokeen osallistumiskerrat vuosina 2015-2025

Taulukko 7 Näyttelykäynnit

Taulukko 8 Lonkkakuvattujen koirien lukumäärä ja tulokset 2015-2024

Taulukko 9 Lonkkakuvattujen koirien lukumäärä ja tulokset prosentteina 2015-2024

Taulukko 10 Kynnärkuvattujen koirien lukumäärä ja tulokset prosentteina 2015-2024

Taulukko 11 Kuolinsyyt

1 YHTEENVETO

Italianseisoja on seisova lintukoira, joka kuuluu FCI ryhmään 7. Rodun alkuperämaa on Italia. Italianseisoja on veistoksellinen koira, jonka liikkumistapa osin eroaa muista Euroopan seisojista. Rodulla on ominainen askellaji metsästysmaastossa. Ravin on oltava nopeaa, jotta maasto tulee tutkituksi nopeasti ja laajat tai kapeat alueet peittävästi, maaston muotojen mukaan. Haku voi tilanteesta riippuen olla osittain myös laukkaa. Italianseisoja kantaa kaulaansa pystyssä ja melkein kohtisuoraan selkälinjaan; siten pää on aina korkealla ja hieman alaspäin kallistunut. (Paul Bergamin. S.A.B.I 1994, 2014).

Rotu on kehitetty metsästäjän apulaiseksi kanalintujen metsästykseseen ja tähän tehtävään se soveltuu edelleen erinomaisesti.

Rodun populaatio ja jalostuspohja on suurin Italiassa, jossa rekisteröidään vuosittain noin 600 koiraa. Suomessa populaatio on pieni ja vuosittain rekisteröidään vain muutamia pentueita. Suomessa jalostuksen haasteena on pitää kanta geneettisesti mahdollisimman monimuotoisena, jalostuspohja laajana ja sukusiitosaste pienenä.

Italianseisoja on luonteeltaan tasapainoinen, avoin, luokse päästävä, riistaviettinen ja hyväntahtoinen ihmisiä ja muita eläimiä kohtaan. Rotu soveltuu edelleen erinomaisesti alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa seisovana lintukoirona. Metsästyskäyttö on Italiassa erittäin yleistä, sen sijaan Suomessa on haasteena lisätä rodun tunnettavuutta ja käyttöä seisovana lintukoirona.

Terveys on keskimäärin hyvä, mutta geneettisen variaation laskiessa rodun uhkana on elinvoiman heikkeneminen resessiivisten eli piilevien ongelmien esiintulo ja sairauksien lisääntyminen. Lisääntymisongelmia rodulla ei tällä hetkellä ole.

Pohjoismainen Kennelunioni on laatinut rotukohtaiset ohjeet koiranäyttelyjen ulkomuototuomareille. Italianseisoja kuuluu seurattavien rotujen listalle suhteellisen runsaan nahkansa vuoksi, joka voi liioiteltuna aiheuttaa voimakkaita huulipoimuja ja/tai ongelmia silmäluomissa. Italianseisojien ulkomuodollinen taso näyttelyarvostelujen perusteella on maassamme erinomainen.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Lonkkakuvaustuloksista jalostukseen suositellaan A tai B. Kahden C-lonkkaisen yhdistämistä ei suositella. Iho- tai korvasairauksia tai silmäluomien asentovirheitä omaavaa koiraa ei käytetä jalostukseen. Jalostukseen käytettävällä koiralla tulee olla käyttöominaisuuksien arvioinnista tulos KAER-kokeessa (=kanakoirien erikoiskoe) tai ulkomaiden tulos vastaavissa kokeissa. Yhdistelmän sukusiitosprosentti korkeintaan 6,25 viidellä sukupolvella laskettuna.

Tähän suositukset jalostuskoirille

2 RODUN TAUSTA

Italianseisoja on Italiasta kotoisin oleva seisova lintukoira. Rotu on erittäin vanha, ja on ollut olemassa ainakin keskiajalta asti. Toisten lähteiden perusteella rotu voi olla vanhempikin, mutta ainakin 1400 -luvulta peräisin olevat freskot todistavat kiistatta rodun olleen olemassa jo tällöin. Freskojen perusteella voidaan myös todeta rodun käyttötarkoituksen sekä ulkomuodon pysyneen melko muuttumattomana tähän päivään saakka.

Italianseisoja on kehitetty verkkometsästyksen seisovaksi lintukoiraaksi. Ampuma-aseiden kehittymisen myötä 1600 -luvulla rotu levisi laajemmin Italiaan ja koirat kehittivät saman tyyppiseksi kuin nykypäivän haulikkometsästyksessä käytettävät rodun edustajat. Metsästyksen kehittymisen myötä koirien tuli jaksaa hakea kovalla vauhdilla aamusta iltaan. Tähän perustuen rodulle kehittyi omantyyppisensä erittäin vauhdikas ravi; ”trotto spinto”.

Rotua on kahta eri värimuunnosta; valko-oranssi ja valko-ruskea. Arvellaan, että valko-oranssi värimuunnos on kotoisin Piemonten maakunnasta ja valko-ruskea Lombardiasta. Värimuunnokset ovat poikenneet toisistaan aikanaan siten, että valko-oranssit olivat rakenteellisesti kevyempiä kuin valko-ruskeat. Nykypäivänä tämä ero on tasoittunut.

Italianseisoja on alun perin jalostettu seisovaksi lintukoiraaksi, ja tässä tarkoituksessa se toimii edelleen niin Italiassa kuin muualla. Italianseisojalla ja spinonella on yhteistä rotuhistoriaa, ja lisäksi italianseisojia on käytetty useiden eri mannermaisten seisojien kehitykseen.

Rodussa ei ole tapahtunut erityisiä linjajakoja.

Italianseisojan eli bracco italianon virallinen rotumääritelmä hyväksyttiin Italian kennelliitossa (ENCI) helmikuussa 1949, ja Italianrotujärjestö SABI (Societa Amatori Bracco Italiano) perustettiin 9 kuukautta myöhemmin, marraskuussa 1949.

Ensimmäinen italianseisoja tuotiin Suomeen 1993 Tanskasta. Ensimmäinen pentue syntyi Suomessa vuonna 1997, jonka jälkeen pentueita on rekisteröity noin 1-3 pentuetta vuosittain. Vuoden 2025 loppuun mennessä italianseisojia on Suomen Kennelliiton rekisteriin rekisteröity yhteensä 482 kappaletta. Viimeisten kolmen vuoden aikana vuosittain on rekisteröity noin 14 koiraa. Lisäksi vuosittain on rekisteröity 2-3 tuontikoira.

3 JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Italianseisoja kuuluu mannermaisten seisojarotujen yhteisen rotujärjestön, Saksanseisojakerho r.y.:n alaisuuteen. Saksanseisojakerho on perustettu vuonna 1943, jolloin yhdistyksen jäseniksi ilmoittautui 27 saksanseisojien harrastajaa.

Tällä hetkellä Suomen Kennelliittoon kuuluvassa rotujärjestössä on noin 2800 jäsentä, mihin tasoon se on viimeisten seitsemän vuoden aikana keskimäärin vakiintunut. Aluksi rotujärjestön edustamat koirat olivat vain lyhyt- ja karkeakarvaisia saksanseisojia, mutta nyt valikoimaan kuuluu jo 28 erilaista mannermaista seisojarotua tai rotumuunnosta, joihin rekisteröidään vuosittain 750 - 950 uutta pentua.

Saksanseisojakerhon tarkoitus on ylläpitää ja kehittää mannermaisia seisovia lintukoiria metsästyksen monitoimikoirina sekä edistää kanakoiraharrastusta Suomessa. Tähän kerho pyrkii järjestämällä roduilleen näyttelyitä, katselmuksia (Junkkari) sekä kanakoirien erikoiskokeita (KAER) ja kilpailuja, julkaisemalla opaskirjoja ja neljästi vuodessa ilmestyvää Saksanseisoja-lehteä sekä näyttely- ja koetulokset sisältävää vuosikirjaa. Kerho myös vaalii ja ohjaa edustamiensa rotujen rodunjalostusta sekä pyrkii kaikin keinoin torjumaan koirien terveydentilaa mahdollisesti horjuttavia perinnöllisiä vikoja ja muita eläinsairauksia sekä tiedottamaan niistä jäsenilleen.

Saksanseisojakerhon hallituksessa on 7 jäsentä ja sihteeri. Lisäksi kerhon toimintaa ohjaavat toimikunnat: jalostustoimikunta, ulkomuototoimikunta, koetoimikunta ja tietojenkäsittelytoimikunta. Kerhon toimihenkilöihin kuuluvat myös päätoimittaja, jäsensihteeri, myyntisihteeri, vuosikirjan päätoimittaja ja kotisivujen vastuhenkilö.

Saksanseisojakerhon jalostustoimikunnassa on 10 jäsentä. Jalostusneuvojat valitsee Saksanseisojakerhon vuosikokous. Lyhytkarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonnasta vastaa 3 henkilöä ja karkeakarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonnasta 3 henkilöä. Bretonien jalostusneuvonnasta vastaa 2 henkilöä, pieni- ja 5 isomünsterinseisojien sekä pitkäkarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö ja muiden rotujen jalostusneuvonnasta yhteensä vastaa 1 henkilö. Muiden rotujärjestön alaisuuteen kuuluvien rotujen (22 eri rotua) pentuvälityksestä ja rotutietouden jakamisesta vastaa yhdistyksen vuosikokouksen valitsemat 8 rotuyhteyshenkilöä.

Saksanseisojakerhon jalostustoimikunta määrittelee jalostuksen tavoitteet ja seuraa rotujemme tilaa. Toimikunta ohjaa jalostuksen suunnittelua antamalla lausuntoja ja suosituksia jalostusyhdistelmistä sekä hoitaa pentuvälitystä. Toimikunta pitää yllä jalostusrekisteriä jalostukseen sopiviksi katsotuista koirista. Jalostustoimikunta on mukana järjestelemässä jokavuotista nuorten koirien ikäluokkakatselmusta Junkkaria, vuosikokouksen tai erikoisnäyttelyn yhteydessä järjestettäviä jalostusaiheisia luentopäiviä sekä vastaa jalostuskatselmuksen järjestelyistä.

Italianseisoja harrastajat ovat lisäksi vuonna 2007 perustaneet rekisteröidyn yhdistyksen; Bracco Italiano Finland ry:n. Yhdistyksellä ei ole virallista asemaa rotua harrastavana yhdistyksenä. Yhdistyksen jäsenmäärä on noin 45 henkilöä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää Suomessa rodun tunnettavuutta metsästyskoirana ja tukea braccolla metsästystä harrastavia tai metsästystä aloittavia. Käytännön toimintana yhdistys on lähivuosina järjestänyt koulutuksia niin maasto- kuin vesitöiden parissa. Bracco-mestaruudesta KAER-kokeen muodossa on kisattu vuodesta 2021 lähtien.

4 RODUN NYKYTILANNE

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Taulukko 1. Rekisteröinnit 2015-2025

Vuositilasto - rekisteröinnit											
	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Pennut (kotimaiset)	10	11	13	14	12	22	22	8	13	10	8
Tuonnit	3		3	1	3	5	3	5	5	3	2
Rekisteröinnit yht.	13	11	16	15	15	27	25	13	18	13	10
Pentueet	1	2	2	2	2	3	3	1	2	1	1
Pentuekoko	10,0	5,5	6,5	7,0	6,0	7,3	7,3	8,0	6,5	10,0	8,0
Kasvattajat	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1	1
Jalostukseen käytetyt eri urokset											
- kaikki	1	2	2	2	2	2	3	1	2	1	1
- kotimaiset			2		1	1	2	1	1		
- tuonnit		2		2					1	1	
- ulkomaiset	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	6 v 10 kk	12 v 7 kk	2 v 8 kk	5 v 2 kk	4 v 3 kk	6 v 6 kk	4 v 3 kk	6 v 10 kk	2 v 6 kk	2 v 2 kk	5 v 5 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut											
- kaikki	1	2	2	2	2	2	3	1	2	1	1
- kotimaiset		2	1	2	2	1	2	1	1	1	1
- tuonnit	1		1			1	1		1		
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 10 kk	4 v 9 kk	4 v 4 kk	4 v 9 kk	3 v 3 kk	3 v 3 kk	4 v 2 kk	5 v 9 kk	3 v	3 v 9 kk	3 v 4 kk
Isoisät	2	4	3	3	4	4	6	2	4	2	2
Isoäidit	2	4	3	3	4	4	6	2	4	2	2
Sukusiitosprosentti	2,15%	2,18%	0,86%	1,08%	6,09%	0,51%	2,97%	1,83%	0,90%	0,00%	0,00%

Rekisteröintimäärät Suomessa

Rodun rekisteröintimäärä on vakiintunut 10-20 pennun rekisteröintiin vuosittain. Lisäksi lähes jokainen vuosi on rekisteröity muutamia tuontikoiria.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Jalostukseen käytettävien urosten keski-ikä on 5v 3 kk aikavälillä 2015-2025. Tämä on positiivinen kehityssuunta, sillä nuorien urosten runsas jalostuskäyttö voi lisätä sairauksien esiintyvyyttä kannassa. Nuorista uroksista ei monesti ole vielä kattavasti tietoa myöskään niiden käyttöominaisuuksien osalta.

Jalostukseen käytettävien narttujen keski-ikä vuosien 2015-2025 on 3 v 6 kk.

Taulukko 2. Jalostuspohja 2015-2025

Vuositilasto - jalostuspohja											
	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Per vuosi											
- pentueet	1	2	2	2	2	3	3	1	2	1	1
- jalostukseen käytetyt eri urokset	1	2	2	2	2	2	3	1	2	1	1
- jalostukseen käytetyt eri nartut	1	2	2	2	2	2	3	1	2	1	1
- isät/emät	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
- tehollinen populaatio	1 (50%)	3 (75%)	3 (75%)	3 (75%)	3 (75%)	3 (50%)	4 (67%)	1 (50%)	3 (75%)	1 (50%)	1 (50%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0%	0%	0%	0%	0%	11%	9%	12%	33%	12%	17%
- nartuista käytetty jalostukseen	0%	0%	0%	0%	12%	11%	21%	20%	25%	0%	25%
Per sukupolvi (4 vuotta)											
- pentueet	7	8	9	10	9	9	7	5	6	5	8
- jalostukseen käytetyt eri urokset	7	8	8	9	8	8	7	5	6	5	8
- jalostukseen käytetyt eri nartut	6	6	6	7	7	7	6	5	6	5	8
- isät/emät	1,17	1,33	1,33	1,29	1,14	1,14	1,17	1,00	1,00	1,00	1,00
- tehollinen populaatio	8 (57%)	9 (56%)	9 (50%)	10 (50%)	10 (56%)	10 (56%)	8 (57%)	7 (70%)	8 (67%)	7 (70%)	11 (69%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0%	0%	5%	7%	9%	13%	15%	17%	20%	17%	16%
- nartuista käytetty jalostukseen	0%	4%	6%	14%	17%	20%	19%	19%	13%	18%	33%

© Copyright [PrettyBit Software Oy](#) (sovellus) © Copyright [Suomen Kennelliitto ry](#) (aineisto)

Tietoa sukusiitoksesta

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempina useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämismuotoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat kun sukusiitosaste ylittää 10 %

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %. (lähde: MMT Katariina Mäki 5.8.2013)

Vuositilasto – sukusiitos 2015-2025

Sukusiitosprosentti	2,15%	2,18%	0,86%	1,08%	6,09%	0,51%	2,97%	1,83%	0,90%	0,00%	0,00%
---------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Sukusiitosprosentti on laskenut tarkasteluajankohtana huomattavasti, ollen korkeimmillaan 6,09%. Tarkasteluvälillä sukusiitosprosentti on pysynyt alle yhden prosentin viitenä vuotena.

Koska yhdistelmissä on käytetty usein myös tuontikoiria, joiden sukutaulut eivät esiinny täydellisenä Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä, voi todellinen sukusiitosaste olla vielä ilmoitettuakin korkeampi. Kennelliitto tallentaa tuontikoirien sukutaulusta 4 sukupolvea. Sukusiitosasteen noustessa korkeaksi vähenee rodun monimuotoisuus, joka voi kannan pienuus huomioiden olla tuhoisaa. Monimuotoisuuden väheneminen myös lisää erityyppisten

autoimmuunisairauksien, kuten esimerkiksi atopian esiintyvyyttä.

Tietoa monimuotoisuudesta

Rodun perinnöllisellä monimuotoisuudella sekä jalostuspohjan laajuudella tarkoitetaan rodun geenimuotojen (alleelien) runsautta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia alleeliversioita sillä on samasta geenistä. Näin saadaan rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa sekä suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmälle, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa muun muassa tulehdussairauksiin, allergioihin ja autoimmuunitauteihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminen ei ole mahdollista, jos koirien välillä ei ole riittävästi perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on suppea monimuotoisuudeltaan, jos ainoastaan pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista käytetään jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liikaa jälkeläisiä. Näin mahdolliset haitalliset mutaatioalleelit leviävät runsaasti käytetyistä koirista vähitellen koko rotuun ja jostain yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Lopulta on vaikea löytää jalostukseen koiria ilman tätä mutaatiota. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle monimuotoisuuden turvaamiseksi on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna neljän vuoden rekisteröintimääristä rodussa. Jos neljän vuoden aikana rodussa rekisteröidään yhteensä 1 000 koiraa, ei yksittäisellä koiralla saisi olla useampaa kuin 20–50 jälkeläistä. Pienilukuisissa roduissa toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. (Katariina Mäki 2013, www.kennelliitto.fi)

Isät/emät -luku kuvaa kannan monimuotoisuutta. Koirien sukulaistumista saadaan hidastettua, kun jalostukseen käytetään mahdollisimman useita, eri sukuisia koiria. Kun isien lukumäärä jaetaan emien määrällä, saadaan suhdeluku, joka kuvaa kannan monipuolisuutta ja siten myös tehollista kokoa. Kun suhdeluku on yksi, uroksia ja narttuja käytetään jalostukseen tasapuolisesti ja rodun monimuotoisuus säilyy tehokkaimmin.

Italianseisojissa uroksia ja narttuja käytetään tasapuolisesti jalostukseen. Isät/emät -luku per vuosi on tarkastelujaksolla 2015-2025 ollut tasan 1. Myös sukupolvijaksolla isät/emät -luku on rodulla hyvä.

Taulukko 3. Jalostusurokset

2015-2025 jalostukseen runsaimmin käytetyt 17 urosta

#	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	HEINÄARON ZITTO ZITTO	1	15	11,28%	11%	3	25	1	15
2	HEINÄARON DON CORLEONE	2	13	9,77%	21%	2	14	2	13
3	OLYMPOS IL MIO REGALO DI NATALE	1	11	8,27%	29%	0	0	1	11
4	HEINÄARON ZENZERO	1	10	7,52%	37%	3	23	1	10
5	ABENARABI DE ARTE VENANDI	1	10	7,52%	44%	1	15	1	10
6	FAUSTO VENATOR D'URSUS	1	9	6,77%	51%	0	0	1	9
7	GULLIVER VENATOR D'URSUS	1	9	6,77%	58%	2	6	1	9
8	HEINÄARON BACI E ABBRACCI	1	9	6,77%	65%	0	0	1	9
9	HEINÄARON CAPO DI TUTTI CAPI	1	8	6,02%	71%	1	10	2	14
10	COSIMO OF KULELI GUN DOGS KENNEL	2	8	6,02%	77%	0	0	2	8
11	PARIDE DEI SANCHI	1	8	6,02%	83%	3	10	1	8
12	GALANTUOMO DI CACCIOLA	1	6	4,51%	87%	8	31	4	22
13	FIKRET'S ENJOY THE BOOGIE	1	6	4,51%	92%	0	0	1	6
14	HEINÄARON ERCOLE AL CENTRO DELLA TERRA	1	4	3,01%	95%	0	0	1	4
15	FIKRET'S HEATSEEKER	1	3	2,26%	97%	0	0	1	3
16	RUS DE'VIARO GASPARE	1	3	2,26%	99%	0	0	1	3
17	ANTEO DEI SANCHI	1	1	0,75%	100%	2	4	1	1

Kuusi urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Taulukko 4. Jalostusnartut

2015-2025 jalostukseen runsaimmin käytetyt 13 narttua

#	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	CIANO VENATOR D'URSUS	2	25	18,80%	6	48	2	25
2	HEINÄARON DONNA PERLITA	3	24	18,05%	0	0	3	24
3	FEDRA DELLE CRODE	2	13	9,77%	2	14	2	13
4	HEINÄARON FIRENZE	2	12	9,02%	1	5	2	12
5	HEINÄARON NOVARA	1	11	8,27%	0	0	1	11
6	HEINÄARON PANNA COTTA	1	10	7,52%	1	15	1	10
7	FIKRET'S GIMME FIRE	2	9	6,77%	0	0	2	9
8	HEINÄARON TORTA DI NOCI	1	8	6,02%	0	0	1	8
9	FIKRET'S FEEL THE FIRE	1	8	6,02%	2	9	1	8
10	ALAVANMAAN AUREA	1	5	3,76%	0	0	1	5
11	BONFILIA COMPATRIOTA DI BONFINI	1	4	3,01%	0	0	1	4
12	PERIFERIA BUON ANNO	1	3	2,26%	0	0	1	3
13	FIKRET'S FEELS LIKE FLYING	1	1	0,75%	1	3	1	1

Neljä narttua on käytetty tuottamaan 55 % ajanjakson pennuista.

Jalostuskoirien käyttömäärät

Jalostuskoirien käyttömäärät ovat rodun pieni populaatio huomioiden keskimäärin maltilliset. Yhdelläkään uroksella ei ole kahta pentuetta enempää pentueita, ja suurimmalla osalla uroksia on vain yksi pentue. Nartuissa kahdeksalla on vain yksi pentue, neljällä kaksi pentuetta ja yhdellä kolme. Seuranta-aikana on käytetty kuutta urosta tuottamaan 50% pennuista ja neljä narttua tuottamaan 55% ajanjaksona rekisteröidyistä pennuista.

Kun verrataan yleiseen rotujen suositukseen, jossa koiran elinikäinen jälkeläismäärä on korkeintaan 5% rodun neljän vuoden yhteenlasketuista rekisteröinneistä, ylitetään tämä suositus. Italianseisojia on vuosien 2020–2025 aikana rekisteröity yhteensä 52 kappaletta. 5 % tästä lukumäärästä on 2,6 pentua. Koska rodun keskimääräinen pentuekoko samana ajanjaksona 6,5, ylitetään 5 %:n suositus jokaisessa pentueessa. Tämän vuoksi myös toisen polven jälkeläismäärä ylittyy suositellusta 10%:sta käytännössä kaikilla jalostukseen käytetyistä koirista, joilla on ollenkaan toisen polven jälkeläisiä. Realistisempi suositus italianseisojalla on, että koiran elinikäinen jälkeläismäärä ei nouse yli 21 pennun. Huomioitavaa on se, että osalla uroksista on enemmän pentuja kuin rekisteröintitilastossa näkyy, ulkomaan tuonneista johtuen. Italianseisojia tuodaan Suomeen suhteellisen paljon, viimeisen 10 vuoden aikana ainoastaan vuonna 2024 ei ole rekisteröity yhtään tuontikoiraa. Tuonneissa saatava hyöty on kuitenkin suurempi, jos ne edustavat eri sukuja, kuin Suomessa jo olevat.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Neljän eniten käytetyn uroksen joukossa ei ole yhtään isä-poika -paria, mutta kaksi urosta ovat kuitenkin melko läheistä sukua keskenään (setä-veljenpoika). Kaikkiaan 17sta käytetyimmän joukossa on useita (9) ulkomaisia uroksia.

Neljän eniten käytetyn nartun joukossa on emä ja sen kaksi tytärtä. Muutoin nartut ovat melko erisukuisia ja myös ulkomaisia tuontinarttuja on useampi.

Koska rodun populaatio Suomessa on pieni, tulee jatkossa kiinnittää huomiota siihen, että jalostukseen käytettäisiin mahdollisimman eri sukulinjaisia koiria, erityisesti uroksissa. Rekisteröintimäärien vähydestä johtuen tietyn linjan tai esimerkiksi yksittäisten pentuesisarusten runsas jalostuskäyttö muodostaa määrällisesti hyvin suurin osan rodun kokonaisuudessaan käytetyistä jalostuskoirista.

Rodun populaatiot muissa maissa

Rodun populaatio on suurin Italiassa. **Tähän pitää lisätä tekstiä rodun kotimaan tilanteesta.**

Suksiitosprosentti oli pitkään huomattavan alhainen, mutta on noussut viime vuosina. Sukusiitosprosentin nousua pidetään Italiassa huolestuttavana asiana.

Rodun kanta on suhteellisen suuri myös Britanniassa ja Alankomaissa, joissa molemmissa kanta on noin 300 koiraa. 100-200 koiran populaatioita on myös muun muassa Ruotsissa, Tanskassa ja Unkarissa. (lähde: suullinen tiedonanto rodun harrastajilta ko maissa)

Ulkomailta voi olla saatavilla ns. uutta verta suomalaiseen italianseisoja kantaan, mutta tällöin tulee kiinnittää huomiota paitsi ko. koiran omaan sukusiitosasteeseen myös koiran sukutauluun. Suomalaiset kasvattajat ovat aktiivisia tuontien suhteen joten suomalainen italianseisokanta on jo hyvin kansainvälistä sukutauluiltaan.

Yhteenveto rodun jalostuspohjan laajuudesta sekä tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Jalostukseen on vuosina 2015-2025 eli kymmenen vuoden aikana käytetty yhteensä 17 eri urosta (edellisellä tarkastelujaksolla 21) joista 2:lla kaksi pentuetta, 15:sta yksi pentue. Samana aikajaksoja jalostukseen on käytetty 13 eri narttua (edellisellä tarkastelujaksolla 20 eri narttua) joista 1:lla oli kolme pentuetta, neljällä kaksi ja kahdeksalla 1 pentue.

Jalostuspohjan kapenemista uhkaa eniten käytettävien sukulinjojen vähyys, sillä vaikka jalostukseen käytettyjä koiria on määrällisesti useita, ovat koirat sukulaisia keskenään.

Jotta rodun geenipohja pysyisi mahdollisimman laajana, tulisi jalostukseen käyttää mahdollisimman suurta osaa kannan erisukuisista koirista, sekä suosia ulkomaisten koirien käyttöä. Toisaalta rodun käyttötarkoitus huomioiden jalostuskoirille asetettavista vaatimuksista ei ole syytä tinkiä, vaan jalostukseen pitää pyrkiä käyttämään terveitä koiria, joille toivotaan myös käyttökoekäynti metsästysominaisuuksien arvioimiseksi.

Vierassukuisia jalostuskoiria on kuitenkin saatavissa ulkomailta, ja näitä ovat kasvattajat myös käyttäneet. Jalostuskoiria on sekä tuotu Suomeen, että astutettu narttuja ulkomailla. Uusintayhdistelmiä ei rodussa yleisesti tehdä. Tulevaisuudessa on huomioitava erityisesti jalostuksessa käytettävät sukulinjat ja niiden monimuotoisuus, sekä käytettyjen koirien jälkeläisten jalostuskäyttö, jotta kannan geneettinen monimuotoisuus ei vähene eikä sukusiitosaste nouse.

Ulkomaisten koirien käytön haasteena on usein terveystutkimusten puuttuminen.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Italianseisojan käyttötarkoitus on seisova lintukoira. Italianseisoja on sitkeä, kaikenlaiseen metsästykseseen soveltuva, luotettava, älykäs, oppivainen ja helppo kouluttaa. Hylkäävät virheet rotumääritelmässä ovat vihaisuus tai liiallinen arkuus, sekä selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Tilanne luonteissa tänä päivänä

Italianseisojan tulee olla luonteeltaan tasapainoinen, rauhallinen, luokse päästävä, hyväntahtoinen ja helppo ohjata. Kaikenlainen arkuus, yliihkeys, hermostuneisuus ja aiheeton aggressiivisuus ovat vakavia virheitä. Myös eriateinen paukkuarkuus/ääniarkuus on vakava virhe.

Italianseisojan tulee olla ihmistä kohtaan ystävällinen ja avoin. Riistatilanteessa koiran tulee pysyä rauhallisena. Kaikkia näistä poikkeavia ominaisuuksia on pidettävä virheenä, erityisesti silloin, kun ne haittaavat metsästyksellistä käyttöä.

Vaikka italianseisoja on luonteeltaan erittäin miellyttävä ja sosiaalinen, se on erittäin puuhakas ja energinen, ja tarvitsee paljon toimintaa. Pelkäsi oleskelijaksi siitä ei ole.

Rodun luonteiden tilanne on pääsääntöisesti hyvä sekä Suomessa että kansainvälisesti. Koirien käyttö rodunomaiseen tarkoitukseensa auttaa vaalimaan rodun oikeaa luonnetta, sillä hyvä seisova lintukoira on aina myös hyväluonteinen.

Metsästyskoirana italianseisojien luonnetta mittaavana kokeena voidaankin pitää KAER-koetta. Junkkarin jalostuskatselmuksessa rodun luonteesta ei ole tullut merkintöjä/huomautuksia.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö ja käyttökokeet

Italianseisoja on metsästyskoirana riistaintoinen, kestävä, yhteistyöhaluinen ja monipuoliseen metsästyksen soveltuva lintukoira, joka pystyy hakemaan hyvin riistaa avoimessa maastossa ja on parhaimmillaan peitteisessä risukossa ja metsässä. Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on sama, kuin rodun käyttötarkoitus tänä päivänä.

Tarkkavainuisena italianseisoja on erinomainen linnun löytäjä. Koirat myös noutavat hyvin, niille metsästystilanteessa pudotetun riistan, sekä maalta että vedestä.

Italianseisoja hakee riistaa sekä ravilla että laukalla. Muista mannermaisista seisojista poiketen rodulla sallitaan askellajiksi ravi myös KAER-kokeissa. Tämä johtuu siitä, että italianseisojan ravi poikkeaa suuresti muista roduista ollen lennokasta, voimakasta ja maata voittavaa.

Braccon haku on yläpäistä, ja tuulta hyvin hyödyksi käytävää. Koira suhteuttaa haun laajuuden ja vauhdin, sekä käyttämänsä askellajin haettavan maaston peitteisyyden ja tuuliolosuhteiden mukaan.

Italiassa bracco on pääsääntöisesti käyttökoira. Suomessa italianseisojien käyttö kanalintujen metsästykseseen on lisääntynyt viime vuosina. Muuallakin Euroopassa rotua käytetään metsästyksessä, mutta valitettavasti myös kasvattaminen vain näyttelyitä varten on ollut kasvussa niin kotimaassa kuin ulkomailla.

Suomessa koirien käyttöominaisuuksia mitataan kanakoirien erikoiskokeessa (KAER-koe) joissa ne kilpailevat samoilla säännöillä muiden mannermaisten kanakoirien kanssa.

Kanakoirien erikoiskokeet ovat metsästyskokeita, joiden tarkoituksena on saada tietoja koirien metsästysominaisuuksista jalostusta varten, sekä edistää koirien metsästyskäyttöä. Kokeissa kokeillaan koirien haku riistan löytämiseksi, ja riistatyö maastossa olevalla villillä riistaeläimellä. Lisäksi kokeillaan koeluokista riippuen nouto, tiedotus, vesityö ja jälkityö. Lisäksi huomiota kiinnitetään koiran luonteeseen sekä toimintaan sen kohdatessa petoeläimiä.

Koeluokkia on kolme: nuorten luokkaan saa osallistua koira, joka täyttänyt 9 kk ja enintään 24 kk. Avoimeen luokkaan saa osallistua koira joka ei ole oikeutettu osallistumaan voittajaluokkaan, ja jolla on näyttelypalkinto. Voittajaluokkaan osallistuu koira, joka on saanut 1. palkinnon avoimessa luokassa.

Junkkari

Mannermaisten kanakoirien jalostustarkastus on vuosittain alle 2-vuotiaille koirille järjestettävä *Junkkari*-katselmus. Junkkari on kaksi päiväinen tapahtuma, jossa toisena päivän arvostellaan koirien rodunomainen rakenne ja toisena päivänä metsästysominaisuudet peltotyöskentelyssä.

Junkkari on tärkeä tilaisuus, jossa pyritään kartoittamaan nuorten koirien luontaiset ominaisuudet ennen kuin niihin vaikuttaa vuosien koulutus.

Tiedot kirjataan Saksanseisojakerhon tietokantaan. Koe on myös virallinen KAER F- eli peltokoe, jonka tulokset kirjautuvat Suomen Kennelliiton KoiraNettiin muiden nuortenluokan tulosten mukaisesti.

Taulukko 5. Kanakoirien erikoiskokeen osallistumiskerrat vuosina 2015-2025

VOI											
	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
VOI1	1 tulosta		2 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta				
VOI2		1 tulosta					1 tulosta				
VOI3			2 tulosta			1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	2 tulosta		
VOI0	3 tulosta	3 tulosta	5 tulosta	2 tulosta		2 tulosta	3 tulosta	2 tulosta		2 tulosta	
VOI-										1 tulosta	
Yhteensä	4 tulosta	4 tulosta	9 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	4 tulosta	6 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	3 tulosta	0 tulosta
AVO											
	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
AVO1		1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	3 tulosta			2 tulosta			1 tulosta
AVO2	1 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	6 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	3 tulosta	1 tulosta		2 tulosta
AVO3	2 tulosta	1 tulosta	6 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	7 tulosta	1 tulosta		3 tulosta	2 tulosta	4 tulosta
AVO0	3 tulosta	7 tulosta	11 tulosta	7 tulosta	6 tulosta	3 tulosta	5 tulosta	8 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	5 tulosta
AVO-	2 tulosta		1 tulosta			2 tulosta	1 tulosta			2 tulosta	1 tulosta
Yhteensä	8 tulosta	11 tulosta	21 tulosta	11 tulosta	17 tulosta	15 tulosta	9 tulosta	13 tulosta	6 tulosta	6 tulosta	13 tulosta
NUO											
	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
NUO1			1 tulosta			1 tulosta		1 tulosta	1 tulosta		
NUO2		4 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	2 tulosta			1 tulosta	1 tulosta	
NUO3		1 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	4 tulosta		
NUO0	5 tulosta	8 tulosta	3 tulosta	14 tulosta	5 tulosta	7 tulosta	4 tulosta		5 tulosta	1 tulosta	2 tulosta
NUO-			1 tulosta								
Yhteensä	5 tulosta	13 tulosta	7 tulosta	17 tulosta	8 tulosta	13 tulosta	6 tulosta	3 tulosta	11 tulosta	2 tulosta	2 tulosta
Yhteensä	17 tulosta	28 tulosta	37 tulosta	31 tulosta	26 tulosta	32 tulosta	21 tulosta	19 tulosta	19 tulosta	11 tulosta	15 tulosta

Koekäynnit ovat lisääntyneet tarkasteluajanjaksolla. Myös koepalkittujen koirien määrä on noussut ja lisäksi koirien kokeesta saamat palkintosijat ovat parantuneet. Kun samalla aikajaksolla rekisteröitävien pentujen vuosittainen määrä on pysynyt samana, voidaan todeta, että tällä hetkellä italiansoiseijat päätyvät yhä useammin metsästäviin koteihin.

Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Italianseisojat käyvät aktiivisesti näyttelyissä ja niiden ulkomuoto on keskimäärin erinomainen. Vuosina 2015-2025 braccoille merkittiin yhteensä 1276 näyttelykäyntiä. Näistä 1098 kertaa palkintosija oli ERI (86 %).

Ulkomuototuomari arvostelee koiran rodunomaisen rakenteen lisäksi myös koiran rodunomaista käytöstä ja lähestyttävyyttä, joten erinomaisten arvosanojen suurta määrää voidaan osaltaan pitää jonkintasoisena osoituksena rodun luonteen hyvästä tilanteesta.

Mannermaisten kanakoirien jalostustarkastus on vuosittain alle 2-vuotiaille koirille järjestettävä *Junkkari*-katselmus. Junkkari on kaksi päiväinen tapahtuma, jossa toisena päivän arvostellaan koirien rodunomainen rakenne ja toisena päivänä metsästysominaisuudet peltotyöskentelyssä.

Taulukko 7. Näyttelykäynnit 2015-2025

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 5-7 kk	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
Pentuluokka 7-9 kk	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
Junioriluokka	266 tulosta	43 tulosta	7 tulosta	0 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	318 tulosta
Nuorten luokka	91 tulosta	21 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	116 tulosta
Avoin luokka	240 tulosta	46 tulosta	6 tulosta	0 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	294 tulosta
Käyttöluokka	29 tulosta	3 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	33 tulosta
Valioluokka	330 tulosta	28 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	360 tulosta
Veteraaniluokka	142 tulosta	10 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	155 tulosta
Yhteensä	1098 tulosta	151 tulosta	18 tulosta	1 tulosta	8 tulosta	0 tulosta	1276 tulosta

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Rodun harrastajilta ei ole tullut tietoa, että rodulla olisi erityisiä yksinoloon liittyviä ongelmia. Nuorilla alle kaksi vuotiailla koirilla luonnollinen aktiivisuus voi purkautua yksinollessa tehtyinä tihutöinä.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Kasvattajat eivät ole raportoineet, että lisääntymiskäyttäytymisessä olisi rodulla ongelmia. Narttujen kiimat ovat selkeitä ja urokset astuvat hyvin. Narttujen juoksuajat ovat säännölliset ja ne hoitavat pentunsa hyvin. Luonnollisessa astutuksessa ei ole rodulla ongelmia.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Italianseisoja on ihmisiä ja koiria kohtaan ystävällinen ja avoin. Arkuutta ja aggressiivisuutta tavataan silloin tällöin.

Pelot ja ääniherkkyys

Yksittäisiä ääniherkkiä ja/tai paukkuarkoja yksilöitä on raportoitu Saksanseisojakerho ry:n terveystietokyselyssä. Ääniarkuus ei kuitenkaan ole rodussa yleistä, eikä ääni-/paukkuarkoja koiria saa käytettäväksi jalostukseen.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Pääsääntöisesti italianseisajat ovat rodunomaisia luonteeltaan. Ongelmia ei tiettävästi juurikaan esiinny.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Käytösongelmat voivat johtua joko yksilön luontaisista ominaisuuksista tai olla kokemuseräisyyden esille tuomia.

Ihmisiä tai koiria kohtaan arasti tai aggressiivisesti käyttäytyvää koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Ääni-/paukkuarkaa koiraa, tai koiraa jonka riistavietti on heikko, ei saa käyttää jalostukseen.

4.3 Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelma on tullut voimaan vuonna 2001, jolloin PEVISA-ohjelmassa oli lonkkakuvauspakko ilman raja-arvoa.

Vuodesta 2022 alkaen PEVISA-ohjelma on sisältänyt lonkka- ja kyynärkuvauspakon ilman raja-arvoa, sekä pysyvän poikkeusluvan ulkomaisille uroksille, joilta ei vaadita kyynärkuvaustulosta.

Lonkkavika, HD

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin

vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppelely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja, kuten esimerkiksi lantion häpyluun lämpöluudutus, on myös olemassa. Huomioithan, että kirurgisesti hoidettua koiraa ei saa käyttää jalostukseen ja se tulisi siirtää EJ-rekisteriin.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuva jalostusvalinta johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä.

Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A ei muutoksia	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kraniolateraalin reuna piiryy terävänä ja on lievästi pyörästynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).
B lähes normaali / rajatapaus	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.
C lievä	Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kraniolateraalin reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia lonkkamaljan kraniaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.
D kohtalainen (keskivaikea)	Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90° (vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalin reuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.
E vaikea	Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kraniaalireunan tasaantuminen, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko. (lähde: ELT Anu Lappalainen, www.kennelliitto.fi)

Taulukko 8. Lonkkakuvattujen koirien lukumäärä ja tulokset 2015-2024

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2015	11	3	4	0	1	0	8
2016	18	3	6	2	0	0	11
2017	14	3	2	0	1	0	6
2018	29	6	1	1	0	0	8
2019	19	8	3	0	0	0	11
2020	17	6	1	1	0	0	8
2021	14	5	1	2	1	0	9
2022	15	2	4	1	0	0	7
2023	15	4	4	0	0	0	8
2024	14	1	0	0	0	0	1
Yhteensä	166	41	26	7	3	0	77

Taulukko 9. Lonkkakuvattujen koirien lukumäärä ja tulokset prosentteina 2015-2024

Vuosi	Tutkittu	A	B	C	D	E
2015	73%	38%	50%	0%	12%	0%
2016	61%	27%	55%	18%	0%	0%
2017	43%	50%	33%	0%	17%	0%
2018	28%	75%	12%	12%	0%	0%
2019	58%	73%	27%	0%	0%	0%
2020	47%	75%	12%	12%	0%	0%
2021	64%	56%	11%	22%	11%	0%
2022	47%	29%	57%	14%	0%	0%
2023	53%	50%	50%	0%	0%	0%
2024	7%	100%	0%	0%	0%	0%
Yhteensä	46%	53%	34%	9%	4%	0%

Keskimäärin italianseisojien lonkkaniveltilanne on erinomainen. 10 vuoden aikana kuvatuista koirista 87 % on tervelonkkaisia (lonkkaniveldysplasian aste A ja B). Lonkkakuvattujen koirien määrää tulisi kuitenkin pyrkiä tulevaisuudessa nostamaan 50 %:iin. Toisaalta pentuja viedään jonkin verran myös ulkomaille, ja näiden koirien tutkimustulosten puuttuminen laskee lonkkakuvausprosenttia

Kynnärnivelen kasvuhäiriö, ED

Taulukko 10. Kynnärkuvattujen lukumäärä ja tulokset prosentteina 2015-2024

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	Yhteensä
2015	11	6	1	0	0	7
2016	18	10	1	0	0	11
2017	14	6	0	0	0	6
2018	29	3	3	0	2	8
2019	19	8	2	0	0	10
2020	17	7	1	0	0	8
2021	14	4	4	1	0	9
2022	15	6	1	0	0	7
2023	15	8	0	0	0	8
2024	14	1	0	0	0	1
Yhteensä	166	59	13	1	2	75

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3
2015	64%	86%	14%	0%	0%
2016	61%	91%	9%	0%	0%
2017	43%	100%	0%	0%	0%
2018	28%	38%	38%	0%	25%
2019	53%	80%	20%	0%	0%
2020	47%	88%	12%	0%	0%
2021	64%	44%	44%	11%	0%
2022	47%	86%	14%	0%	0%
2023	53%	100%	0%	0%	0%
2024	7%	100%	0%	0%	0%
Yhteensä	45%	79%	17%	1%	3%

Kynnärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED) on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kynnärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varislisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan sairaus, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kynnärpään uloke (processus anconaeus). Kynnärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kynnärnivelen kasvuhäiriöksi.

Kynnärnivelen kasvuhäiriön periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri genejä. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen, että aiheuttajina ovat eri geenit. Kynnärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä

tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4 – 7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kyynärnivelissä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa. Usein oireet huomataan vasta aikuisiällä ja silloin oireet johtuvat kasvuhäiriön seurauksena kehittyneestä nivelrikosta. Kiinnittymätön kyynärpään uloke ei välttämättä oireile nuorella koiralla ja se voi olla röntgenkuvauksen sivulöydös.

Kasvuhäiriöiden ja niiden erilaisten kirurgisten hoitojen tehosta ja pitkäaikaisennusteesta ei ole olemassa kattavia tutkimuksia. Leikkaushoidon hyöty on epävarma, jos nivelessä on jo selvät nivelrikon merkit. Kaikkien kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana yleensä nivelrikko. Leikattuunkin jalkaan kehittyy usein jonkin asteinen nivelrikko, mutta sen määrä voi olla vähäisempää ja se voi kehittyä myöhemmin kuin ilman leikkausta hoidetussa nivelessä. Kyynärnivelen nivelrikko invalidisoi koiraa yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä. Lisäksi voidaan käyttää nivelnesteen koostumusta parantavia lääkkeitä ja ravintolisiä.

Suomessa kyynärnivelen kuvien arviointi perustuu pääasiassa nivelrikon merkkeihin, mutta myös muut kasvuhäiriöön viittaavat röntgenlöydökset huomioidaan. Jalostusarvoindeksit (BLUP-indeksit) tehostavat jalostusvalintaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran oman tuloksen lisäksi sen kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa arvostelussa käytetään IEWG:n (International Elbow Working Group) esittämää kansainvälistä kyynärniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

0	Ei muutoksia.	Normaali kyynärnivel.
1	Lievät muutokset.	Lievät nivelrikkomuutokset (artroosi) yleensä ensiksi kyynärpään ulokkeen (processus anconaeus) yläpinnassa (2 mm vahvuuteen saakka) ja/tai lieveästi lisääntyntä luun tiiviyttä varislisäkkeen (processus coroneidu) kantaosassa.
2	Kohtalaiset muutokset.	Edellä mainittuja muutoksia 5 mm saakka ja/tai selkeästi lisääntyntä luun tiiviyttä varislisäkkeen kantaosassa ja/tai muita kyynärniveldysplasiaan (kiinnittymätön kyynärpään uloke, sisemmän varislisäkkeen sairaus, osteokondroosi) viittaavia muutoksia ja/tai lievää nivelen epämuotoisuutta.
3	Voimakkaat muutokset.	Edellisen ylittävät nivelrikkomuutokset/voimakas nivelen epämuotoisuus. Todettavissa oleva kyynärniveldysplasia (kiinnittymätön kyynärpään uloke, isemmän varislisäkkeen sairaus, osteokondroosi).

(lähde: ELT Anu Lappalainen, www.kennelliitto.fi)

Kyynärniveldysplasian varalta italianseisojia kuvataan jonkin verran, ja kuvaustulokset ovat olleet hyviä. Vuosina 2015-2024 syntyi 166 koiraa, joista 75 kappaletta on tutkittu kyynärniveldysplasian varalta. Tutkituista koirista lausunnon 0 sai 59 koiraa, lausunnon 1 13 koiraa ja lausunnon 2 1 koiraa. Kyynärniveldysplasiaa ei näin ollen voida pitää rodulle tyypillisenä sairautena.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Tutkittua ja lueteltua tietoa muiden sairauksien yleisyydestä rodussa ei ole. Tiedot eri sairauksien yleisyydestä perustuvat rodun harrastajilta saatuihin tiedonantoihin, sekä jalostustietojärjestelmän kuolinsyykirjauksiin. Näiden perusteella rodun ongelmina voidaan pitää kasvainsairauksia, atopiaa, iho- ja korvasairauksia, vatsalaukun kiertymää sekä silmäluomien asentovirheitä (entropium ja ektropium).

Atopia

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet.

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympäritys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopiadiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten

hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergestien tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito (lähde: ELL Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema) Atooppista tai allergioista kärsivää, lääkehoidolla olevaa tai operoitua koira ei saa käyttää jalostukseen.

Iho- ja korvasairaudet

Ihosairauksien taustalla on monia syitä ja toisinaan potilaalla on useampiakin ongelmia samanaikaisesti. Tavallisimmin lemmikkien iho-oireiden taustalla ovat esim.

- erilaiset bakteerien tai hiivan (harvinaisemmin sienten) aiheuttamat ihotulehdukset
- ulkoloiset: esimerkiksi täi, kapi, hilsepunkki ja sikaripunkki
- hormonaaliset häiriöt
- allergiset ja atooppiset oireet ja ihon toimintahäiriöt
- korvien rakenteelliset ongelmat
- autoimmuunisairaudet

Ihotaudeissa diagnoosin tekeminen vaatii huolellisen esitietojen keräämisen ja yleistutkimuksen. Tärkeitä esitietoja ovat mm. eläimen ikä ja rotu sekä ruokavalio, elinympäristö sekä aiemmat oireet, lääkitykset ja hoitokokeilut. Diagnoosi vaatii ihomuutosten tutkimista, usein raape- ja pintanäytteitä sekä karvanäytteitä (trikogrammi). Diagnoosi saattaa edellyttää myös muita tutkimuksia kuten verinäytteitä, sieni- tai bakteeriviljelyn tekemistä tai koepalojen tutkimista.

Usein hoito voidaan aloittaa heti oireiden perusteella, mutta mikäli vaiva on toistuva ja krooninen oireille pyritään etsitään taustasyitä ja lopullinen diagnoosi auttaa huomattavasti hoidon onnistumisessa. Ihosairauksien hoidossa pitkäaikainen hoito ja seuranta on usein tarpeen. (lähde: www.omaeläinlinikka.fi)

Sairauksien periytyvyyttä ei suoraan tunneta, mutta on epäilty että koiran immunologiset puutteet altistavat yksilön ko. sairauksille. Mikäli ongelmat ovat geneettisiä, jatkuvalla lääkehoidolla hoidettavia tai korvien tai ihopoimujen rakenteellisten ominaisuuksien aiheuttamia (ahtaat korvakäytävät, liialliset poimut) ja kirurgisesti korjattuja, koira ei saa käyttää jalostukseen.

Luomien virheasennot

Luomien virheasennot ovat melko tavallisia tietyillä koiraroduilla. Luomien sisään- ja uloskiertymät, liian suuret luomiraot sekä naaman ja luomien karvojen osuminen silmiin johtuu yleensä pään rakenteiden muodoista. Lyhyt kuono, matala silmäkuoppa, pitkä kapea kuono, syvä silmäkuoppa suhteessa liian suureen tai liian pieneen silmämunaan, sekä naaman alueen ihon liian runsas karvoitus tai poimuisuus altistavat silmän eriasteisille vaurioille.

Entropion eli luomen sisäänkiertymä

Entropion on tavallisimmin alaluomessa esiintyvä virheasento, jolloin luomi kiertyy sisäänpäin aiheuttaen silmän pinnan ärtymistä luomen karvojen / ihon osuessa silmän pintaan. Tyypillinen oire on silmän kyynelehtiminen roskan tunteen takia. Isommilla koiraroduilla entropion voi liittyä liian suureen luomirakoon (makroblepharon), jolloin alaluomi rullaa sisäänpäin tyypillisesti korvanpuoleisesta osasta. Lisäksi pään ihon runsas poimuisuus aiheuttaa luomien sisäänkiertymää.

Pahimmillaan kiertymä aiheuttaa silmän sarveiskalvon haavautumista ja siten voimakasta kipua. Oireina ovat tällöin kyynelehtimisen lisäksi silmän punoitus ja siristely. Lievimmillään entropion ei aiheuta näkyviä oireita. Pidempään jatkuva sarveiskalvon ärsytystila johtaa sarveiskalvon nenänpuoleisen kulman pigmentoitumiseen (pigmentary keratitis), jota esiintyy erityisesti lyhytkuonoisilla kääpiörotuisilla koirilla.

Ektropion / makroblepharon

Luomen uloskiertymä (ektropion) ja liian suuri luomirako (makroblepharon) ovat melko tavallisia löydöksiä erityisesti suurilla koiraroduilla. Pahimmillaan luomiraot ovat niin suuret, että ala- ja yläluomi ovat keskeltä uloskiertyvät ja reunoilta sisäänkiertyvät. Tällöin luomien rakenne muistuttaa timanttia ja siitä käytetäänkin diamond eye -nimitystä.

Pään suuri koko, ”numeroa liian suuri iho”, isohko silmäkuoppa ja siihen suhteessa liian pieni silmämuna aiheuttavat epäsuhdan, jolloin silmäluomen reunat eivät enää asetu sievästi silmää vasten, eivätkä siten toimi normaalisti. Nenänpuoleinen kulma voi olla poikkeuksellisen avoin pitkäkuonoisilla koiraroduilla, jolloin siihen kertyy runsaasti eritteitä. Esiin pilkottavien luomien sisäpintojen ja silmämunan sidekalvot ovat alttiita vedolle, pölylle ja UV säteilylle ja toistuvat sidekalvon tulehdukset ovat tyypillisiä. Kyynelen levittyminen voi olla puutteellista ja siten sarveiskalvojen pinnat voivat ahavoitua ja tulehtua. Vanhemmiten ihon elastisuuden muuttuessa luomet alkavat roikkua usein entistä pahemmin. Tavallisimmin alaluomi on osin irti silmän pinnasta ja uloskiertävä (ektropion), mutta myös yläluomi voi alkaa roikkua silmän päällä, aiheuttaen ongelmia näkökyvylle.

Samoin kuin entropion / trichiasis -koiria, lieviä ektropion / makroblepharon -diagnoosin saaneita koiria voi käyttää jalostukseen, mutta parituskumppaniksi on valittava em. vaivan suhteen terve yksilö. Vakavia tapauksia ei pidä käyttää jalostukseen lainkaan.

(www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet)

Vatsalaukun kiertymä

Vatsalaukun kiertymä on akuutti sairaus, jossa mahalaukku laajenee ja kierähtää itsensä ympäri. Sairauden syntymekanismia ei täysin tunneta, eikä sen perinnöllisyydestä ole tietoa. Sairautta esiintyy eniten suurilla syvärintaisilla koiraroduilla. Vatsalaukun kiertymä eli torsio johtaa hoitamattomana koiran kuolemaan. Sairauden hoito on kirurginen.

Kasvainsairaudet

Kasvainsairauksia on raportoitu jonkin verran italianseisojilla sekä omistajien palauttamissa terveyskyselyissä, että lopetussyissä Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä.

Kasvainsairauksista kärsineet koirat ovat enimmäkseen olleet iäkkäitä, mutta myös nuorilla koirilla on todettu lopetukseen johtaneita kasvaimia. Kasvainsairauksia on erityyppisiä, ja osalla niistä voi nykyisen tutkimustiedon mukaan olla myös perinnöllistä alttiutta. Kasvainsairauksia hoidetaan yleensä kirurgisesti, mutta myös palliativinen hoito on mahdollista.

4.3.1 Yleisimmät kuolinsyyt

(lähde: SKL jalostustietojärjestelmä 14.01.2020)

Taulukko 11. Kuolinsyyt

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	10 vuotta 2 kuukautta	1
Keuhkotulehdus	10 vuotta 2 kuukautta	1
Iho- ja korvasairaudet	7 vuotta 4 kuukautta	4
Atopia, allerginen atooppinen ihotulehdus	7 vuotta 2 kuukautta	3
Muu iho- tai korvasairaus	7 vuotta 10 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	6 vuotta 8 kuukautta	4
Muu immunologinen sairaus	6 vuotta 5 kuukautta	3
Verihiutalekato, trombosytopenia	7 vuotta 7 kuukautta	1
Kadonnut	2 vuotta 3 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	8 vuotta 8 kuukautta	23
Hermoston kasvain	3 vuotta 5 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	8 vuotta 7 kuukautta	10
Lymfoma, imusolmukesyöpä	7 vuotta 0 kuukautta	3
Maksan, munuaisten tai suoliston kasvain	10 vuotta 11 kuukautta	1
Muu kasvainsairaus	9 vuotta 3 kuukautta	5
Pernan, sydämen tai verisuonijärjestelmän kasvain	10 vuotta 11 kuukautta	2
Virtsarakon kasvain	9 vuotta 10 kuukautta	1
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	11 vuotta 6 kuukautta	1
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 8 kuukautta	9
Luusto- ja nivelsairaus	5 vuotta 5 kuukautta	4
Luusto- ja nivelsairaus	7 vuotta 0 kuukautta	3
Muu luuston tai nivelten kasvuhäiriö	0 vuotta 9 kuukautta	1
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	7 vuotta 3 kuukautta	12
Mahalaukun kiertyminen	7 vuotta 6 kuukautta	5
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	7 vuotta 8 kuukautta	3

Muu maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus	0 vuotta 8 kuukautta	1
Ruokatorven laajentuma, megaesofagus	11 vuotta 7 kuukautta	1
Suoliston tukkiva vierasesine	7 vuotta 3 kuukautta	2
Muu sairaus, jota ei ole listalla	7 vuotta 9 kuukautta	15
Selkäsairaus	6 vuotta 0 kuukautta	1
Spondyloosi, nikamien luusilloittuma, nikamien yhteenluutuminen	6 vuotta 0 kuukautta	1
Sisäerityksrauhasten sairaus	6 vuotta 7 kuukautta	2
Kilpirauhasen vajaatoiminta	7 vuotta 8 kuukautta	1
Muu sisäerityksrauhasten sairaus	5 vuotta 6 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	6 vuotta 5 kuukautta	7
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	11 vuotta 8 kuukautta	17
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	7 vuotta 6 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	7 vuotta 3 kuukautta	19
Kaikki yhteensä	8 vuotta 2 kuukautta	121

Italianseisojien kuolinsyyt ovat vaihtelevat. Kuolinsyytilasto ei kuitenkaan ole kovinkaan kattava, sillä osalla lopetetuista ei kuolinsyytä ole ilmoitettu (19 koiraa).

Kuolleeksi on ilmoitettu 121 koiraa, joka on todellisuutta pienempi luku. Jotta rodun kokonaisterveystilanteesta ja todellisesta eliniästä saataisiin kattavampi kuva, tulisi omistajien merkitä lopetetut koirat kuolleiksi ja ilmoittaa kuolinsyy.

Kasvainsairaudet on merkitty lopetussyyksi 23 koiralle. Kasvainsairauksilla ja erityisesti lymfoomalla voi olla perinnöllistä alttiutta, joten kasvainsairauksien mahdollista yleistymistä on syytä seurata rodussa.

4.3.3 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Pentuekoot vaihtelevat suuresti keskimääräisen pentuekoon ollessa viimeisen 11 vuoden aikana 7,2. Pentuekoon vaihtelua eri vuosien välillä selittää se, että rotua rekisteröidään niin vähän vuosittain, jolloin yksittäisen pentueen merkitys on suuri.

Astumis-, tiinehtymis- ja synnytysvaikeudet

Jotta mahdollisista ongelmista saataisiin luotettavaa tietoa tulisi kasvattajien täyttää SSK:n pentuekyselyä nykyistä enemmän.

Saatavilla olevan tiedon mukaan rodun lisääntyminen on pääsääntöisesti ongelmatonta. Italianseisojan rakenne ei altista koiria lisääntymisongelmille ja rodun sukuvietti on voimakas. Nartut myös synnyttävät hyvin, joskin polttoheikkoutta esiintyy silloin tällöin. Keisarinleikkauksia rodulle tehdään kuitenkin hyvin harvoin.

Pentukuolleisuus on pientä, ja synnynnäiset viat tai epämuodostumat harvinaisia.

4.3.4 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Italianseisojan rakenne ei altista koiria lisääntymisongelmille. Sen sijaan rodun ulkomuodossa on joitakin piirteitä, jotka liioiteltuna voivat altistaa yksilön sairastumiselle tai vaikeuttaa sen hyvinvointia.

Rotumääritelmän perusteella italianseisojalla tulee olla vahva, mutta joustava nahka, joka muodostaa havaittavan, mutta ei roikkuvan huulipussin, sekä leuan alle kummallekin puolelle pehmeän kaulapussin. Korvat ovat hyvin kehittyneet ja pitkät kiinnittyen melko taakse poskikaarien tasolle. Liioiteltu löysä ja poimuttuva nahka rungon ja pään alueella altistaa iho-ongelmille. Lisäksi hyvin alas kiinnittyneet ja raskaat korvat voivat altistaa korvatulehduksille.

Silmäluomien tulisi olla tiiviit. Rodulla kuitenkin tavataan jonkin verran avoimia silmäluomia, sisäänpäin kääntyneitä luomia (entropium), sekä ulospäin kiertyneitä luomia (ektropium). Nämä ovat rotumääritelmän vastaisia virheitä, jotka lisäksi heikentävät koiran hyvinvointia ja voivat vaatia leikkaushoitoa.

Italianseisojan alaleuka on melko huomaamaton varsinkin katsottaessa koiraa edestä. Kapea alaleuka voi liioiteltuna kuitenkin johtaa siihen, että kulmahampaat painuvat ikeneen.

4.3.5 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Italianseisojien keskeisimmät terveydelliset ongelmat ovat harrastajilta saadun suullisen tiedon, sekä Saksanseisojakerho ry:lle palautettujen terveystarkastusten perusteella iho- ja korvasairaudet.

Tavallisimpia ongelmia ovat atopia, furunkuloosi, hiivatulehdukset iholla ja korvissa, allergiat sekä toistuvat/krooniset korvatulehdukset. Silmäluomen kiertymiä on leikattu joiltakin koirilta. Lisäksi joitakin koiria on menehtynyt erityyppisiin kasvaimiin ja useammalta on leikattu vatsalaukun kiertymä.

Ongelmien mahdollisia syitä

Atopia ja allergia, ovat immunologisia sairauksia. Tämän tyyppiset sairaudet yleensä lisääntyvät sukusiitoksen kasvaessa ja kannan elinvoiman heikentyessä. Pienilukuisessa rodussa, jossa raportoidaan tämän tyyppisiä sairauksia, onkin erityistä syytä kiinnittää huomiota siihen, että kannan elinvoimaisuudesta ja monimuotoisuudesta huolehditaan.

Myös liika nahkaisuus altistaa iho-ongelmille. Silmäluomien virheasentoisuus ja runsas nahka pään alueella aiheuttavat silmäluomen kiertymiä. Syvä rintakehä voi altistaa koiran vatsalaukun osittaiselle tai kokonaan kiertymiselle.

4.4 ULKOMUOTO

Rotumääritelmä

Italianseisoja

Alkuperämaa: Italia

KÄYTTÖTARKOITUS: Seisova lintukoira.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Italianseisoja on ikivanhaa italialaista alkuperää oleva linnunmetsästykseseen käytettävä koira, joka on muotoutunut ja kehittynyt itsekseen aikojen kuluessa. Se on sopeutunut menneiden aikojen verkkometsästyksestä nykypäivän aseella tapahtuvaan metsästykseseen. 1300-luvun freskoissa kuvatut koirat ovat todisteina siitä, etteivät italianseisojen rakenne ja metsästysominaisuudet ole muuttuneet vuosisatojen kuluessa.

YLEISVAIKUTELMA: Rakenteeltaan vahva ja tasapainoinen; voimakas olemus. Rodulle toivottuja ominaisuuksia ovat jäntevät raajat, hyvin kehittyneet lihakset, selväpiirteiset ääriviivat, veistoksellinen pää ja silmien alta selvästi meislautunut luusto. Edellä mainitut piirteet saavat aikaan rodun omaleimaisuuden.

TÄRKEITÄ MITTASUHITEITA: Rungon pituus on sama tai hieman suurempi kuin säkäkorkeus. Pään pituus on 4/10 säkäkorkeudesta. Pään leveys mitattuna poskikaarien kohdalla on alle puolet pään pituudesta. Kallo ja kuono-osa ovat yhtä pitkät.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Sitkeä, kaikenlaiseen metsästykseseen soveltuva, luotettava, älykäs, oppivainen ja helppo kouluttaa.

PÄÄ: Kulmikas ja poskikaarien kohdalla kapea, pituudeltaan 4/10 säkäkorkeudesta; pään puoliväli on silmien sisäkulman kohdalla. Kallon ja kuonon ylälinjat ovat erisuuntaiset siten, että jatkettaessa kuonon ylälinjaa taaksepäin, se erkanee kallosta ihanteellisimmin kallon keskikohdassa ennen niskakyhmyä.

KALLO-OSA: Sivulta katsottuna kallon ylälinja muodostaa hyvin avoimen kaaren. Ylhäältä katsottuna kallo on pidentynyt soikio. Kallon leveys poskikaarien kohdalla ei saa ylittää puolta pään pituudesta. Otsaluut ovat korostuneet ja kulmakaaret havaittavissa. Otsauurre on erottuva ja ulottuu kallon keskiosaan. Kallon harjanne on lyhyt ja vain heikosti erottuva. Niskakyhmy on selvä. OTSAPENGER: Vähäinen.

KIRSU: Suuri, ulottuu sivulta katsottuna hieman huulilinjan etupuolelle muodostaen sen kanssa kulman; suuret, avoimet sieraimet. Kirsu on karvapeitteen väristä riippuen harmaa tai vaaleanpunaisesta erisävyiseen syvän lihanpunaiseen.

KUONO-OSA: Kuononselkä on suora tai hieman kupera. Kuonon pituus on puolet pään pituudesta, syvyys 4/5 kuonon pituudesta. Edestä katsottuna kuonon sivulinjat lähestyvät hieman toisiaan, kuono on kuitenkin leveä. Alaleuka ei ole kovin selvästi näkyvässä.

HUULET: Ylähuuli on hyvin kehittynyt ja ohut, se riippuu peittäen leuan olematta velto. Sivulta katsottuna ylähuuli ulottuu hieman alaleuan alapuolelle. Edestä katsottuna ylähuuli muodostaa ylösalaisen V-kirjaimen kirsun alle. Huulipussi on havaittava, mutta ei roikkuva.

HAMPAAT / PURENTA: Hammaskaaret ovat hyvin kehittyneet, hampaat ovat kohtisuorassa leukoihin nähden. Leikkaava purenta, myös tasapurenta on sallittu.

POSKET: Kuivat.

SILMÄT: Hieman vinoasentoiset, eivät liian syvällä sijaitsevat eivätkä ulkonevat; ilme on lempeä ja nöyrä. Silmät ovat melko suuret ja soikion muotoiset, luomet ovat tiiviit, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset (entropium tai ektropium). Värikalvo on enemmän tai vähemmän tumma okra tai ruskea, karvapeitteen väristä riippuen.

KORVAT: Hyvin kehittyneet ja pitkät: ne ulottuvat venyttämättä kirsun kärkeen ja ovat leveydeltään vähintään puolet pituudesta. Korvat ovat tyvestään melko kapeat ja vain hieman koholla; ne ovat kiinnittyneet melko taakse poskikaarien tasolle. On toivottavaa, että korva on pehmeä, etureunastaan selvästi sisäänkiertynyt ja erittäin tiiviisti posken myötäinen. Korvan kärki on hieman pyörästynyt.

KAULA: Voimakas, tylpän kartion muotoinen, vähintään 2/3 pään pituudesta; niska on selvästi erottuva. Leuan alla on kummallakin puolella pehmeä kaulapussi.

RUNKO YLÄLINJA: Ylälinjan sivukuva muodostuu kahdesta linjasta: lähes suora, säästä 11.

selkärangannikaman kohdalle laskeva linja ja toinen hieman kaareva, joka yhtyy lantion linjaan.

SÄKÄ: Selvästi erottuva, lapaluiden kärjet ovat selvästi erillään.

LANNE: Leveä, lihaksikas, lyhyt ja hieman kaareva.

LANTIO: Pitkä (noin 1/3 säkäkorkeudesta), tilava ja hyvin lihaksikas. Lantionluu on leveä ja noin 30° kulmassa vaakatasoon nähden.

RINTAKEHÄ: Leveä ja syvä, ulottuu kyynärpäiden tasolle muodostamatta köliä. Kylkiluut ovat viistot ja varsinkin alaosastaan selvästi kaartuneet.

ALALINJA JA VATSA: Alalinja on lähes vaakasuora rintakehän pituudelta ja kohoaa hieman vatsan kohdalla.

HÄNTÄ: Paksutyvinen, suora ja kärkeä kohti vain hieman kapeneva. Hännän karvapeite on lyhyttä.

Koiran liikkueessa ja varsinkin haun aikana, hännän asento on lähes tai täysin vaakasuora.

Typistetään noin 15 - 25 cm:n pituiseksi. (Huom. Suomessa typistyskielto.)

RAAJAT ETURAAJAT LAVAT: Voimakkaat, hyvin lihaksikkaat, pitkät, viistot ja erittäin vapaasti liikkuvat. **OLKAVARRET:** Viistot ja tiiviisti rintakehän myötäiset.

KYYNÄRPÄÄT: Kyynärpäiden tulisi sijaita lavan takakärjestä maahan vedetyllä pystysuoralla linjalla.

KYYNÄRVARRET: Voimakkaat, suorat ja selvästi jänteikkäät.

VÄLIKÄMMENET: Mittasuhteiltaan hyvät, kuivat, melko pitkät ja hieman viistot.

KÄPÄLÄT: Vahvat ja hieman soikeat; varpaat ovat hyvin kaartuneet ja tiiviisti yhdessä. Kynnet ovat vahvat, maata kohti kaartuvat ja väriltään valkoiset, keltaiset tai ruskeat, sävyn tummuus riippuu karvapeitteen väristä. Päkiät ovat kimmoiset ja joustavat.

TAKARAAJAT REIDET: Pitkät, yhdensuuntaiset, lihaksikkaat ja takaosastaan lähes suorat.

SÄÄRET: Voimakkaat.

KINTEREET: Voimakkaat.

VÄLIJALAT: Suhteellisen lyhyet ja kuivat.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpäliät. Takakäpäliissä on kannukset, joiden puuttuminen ei ole virhe.

Kaksoiskannukset sallitaan.

LIIKKEET: Pitkäaskelinen ja nopea ravi, voimakas takaraajojen työntö. Pää ja kirsu ovat korkea-asentoiset, koiran metsästäessä kirsu on selkälinjaa korkeammalla.

NAHKA: Vahva mutta joustava; ohuempaa päässä, kurkussa, kyynärpäiden sisäpinnalla ja rungon alaosassa. Näkyvien limakalvojen värin tulee vastata karvapeitteen väriä, niissä ei saa olla mustia

läiskiä. Suun limakalvot ovat vaaleanpunaiset; päistäriköillä ja valkokastanjanruskeilla koirilla niissä saattaa olla ruskeita tai vaalean kastanjanruskeita läiskiä.

KARVAPEITE

KARVA: Lyhyttä, tiheää ja kiiltävää, hienompaa ja lyhyempää päässä, korvissa, raajojen etupuolella ja kypälissä.

VÄRI: Valkoinen; valkoinen erikokoisin oranssein tai erisävyisin tumman meri- pihkan värisin merkein; valkoinen erikokoisin suurin kastanjanruskein merkein; valko-vaaleaoranssipäistärikkö; valkokastanjanruskea kimo, väri jossa arvostetaan metallin hohtoa ja toivotuin on munkin kaavun väriä muistuttava lämmin kastanjanruskean sävy. Symmetriset merkit päässä ovat toivottavat, mutta niiden puuttuminen sallitaan.

KOKO JA PAINO

SÄKÄKORKEUS: 55 - 67 cm, toivotuin uroksen koko on 58 - 67 cm, toivotuin nartun koko on 55 - 62 cm. PAINO: 25 - 40 kg säkäkorkeudesta riippuen.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellämäinuituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

VAKAVAT VIRHEET: Korostunut alapurenta, yli kahden senttimetrin poikkeamat annetusta säkäkorkeudesta.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Halkinainen kirsu, yhdensuuntaiset kallon ja kuonon ylälinjat; herasilmä, yläpurenta, pigmentin puuttuminen (albinismi); musta, musta- valkoinen, kolmivärinen, kellanruskea, pähkinänruskea tai yksivärinen karvapeite tai karvapeite, jossa on punaiset (tan) merkit; mustaa väriä limakalvoilla, ihossa ja päkiöissä.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneena kivespussiin.

Rodun koirien näyttelykäynnit

Rodun edustajat käyvät aktiivisesti näyttelyissä. Viiden viimeisemmän vuoden aikana (2015 alku- 2025) italianseisojille on Suomessa merkitty 1298 näyttelytulosta. Koirien ulkomuoto vastaa hyvin rotumääritelmää; 87 % näyttelykänneistä on laatuarvosana ollut ERI. Koirien näyttelykertomukset tallennetaan Saksanseisojakerhon tietokantaan, josta ne ovat rodun harrastajien luettavissa.

Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Koirien ulkomuoto vastaa hyvin rodun käyttötarkoitukseen soveltuvaa rakennetta. Rodun ulkomuoto on Italiassa pysynyt lähes muuttumattomana pitkään.

Rodun kotimaassa Italiassa halutaan välttää hypertyyppien syntymistä, ja italianseisojien näyttelyarvostelussa arvioidaan koirien ulkonäön lisäksi myös niiden soveltuvuutta metsästyksen.

Käyttötarkoituksen kannalta on olennaista kiinnittää ulkomuotoarvostelussa huomiota koirien lihaksikkuuteen, hyvään fyysiseen kuntoon, ihon terveyteen sekä sopivaan luuston vahvuuteen. Liiallinen nahkaisuus, liiallinen rungon löysyys tai liian raskas rakenne eivät vastaa rodun käyttötarkoitusta seisovana lintukoirona, sillä metsästyskoiran täytyy pystyä työskentelemään pitkiä aikoja haastavissakin maasto-oloissa.

5 YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

01.01.2022 - 31.12.2025

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

01.01.2006 - 31.12.2010

Edelliseen tavoiteohjelmaan kirjatut jalostustavoitteet sekä niiden toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Populaation kokonaistilan ja rakenteen kasvattaminen.	Seurataan jälkeläismäärää/yksilö.	Populaatio laajentunut hiukan, sillä ulkomaisten urosten käyttö lisääntynyt.
Luonne: KAER-kokeisiin ja näyttelyihin osallistuneiden koirien määrä.	Mikäli huomautettavaa luonteissa ilmenee, tiedotetaan tilanteesta.	Osallistuminen KAER-kokeisiin lisääntynyt. Huolestuttavia luonteen huononemisia ei ole ilmennyt.
Käyttöominaisuudet: KAER-kokeisiin osallistuneiden koirien määrän kasvattaminen.	Kannustetaan. Kokeisiin osallistuneiden koirien tulokset ja koekertomukset julkaistaan Saksanseisojakerhon tietokannassa ja vuosikirjassa.	KAER-kokeisiin osallistuminen lisääntynyt. Saksanseisojakerhon tietokantaan tallennetut koekertomukset ovat harrastajien luettavissa ja tietokannasta pystytään tutkimaan koirien ominaisuuksia.
Terveys: Jalostustoimikunta kerää terveyteen liittyvää tietoa. Lonkka- ja kyynärkuvattujen koirien määrän lisääminen.	Koirien omistajia on kannustettu vastaamaan Saksanseisojakerhon terveystutkimukseen.	Terveystutkimukseen vastanneiden osuus on lisääntynyt. Lonkka- ja kyynärkuvattujen koirien tutkimustulokset ovat pysyneet hyvinä.
Ulkomuoto: Rakenteen terveyden ja rodunomaisuuden säilyttäminen.	Näyttelyihin osallistuneiden koirien tulokset ja arvostelut julkaistaan Saksanseisojakerhon tietokannassa ja vuosikirjassa. Puututaan mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin tiedotuksella.	Ulkomuoto on pysynyt rodussa korkealla tasolla.

Rodun tilanne Suomessa on hyvä. PEVISA:n rajoituksia ei ole harrastajien keskuudessa nähty tarpeen kiristää raja-arvoilla. Kasvattajat eivät ole käyttäneet D-lonkkaisia koiria jalostukseen. C-C yhdistelmiä ei ole tehty.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Jalostuksen ulkopuolelle jää jonkin verran koiria, sillä on pentueita, joista yhtäkään koiraa ei ole käytetty jalostukseen ja toisaalta pentueita, joista useita yksilöitä on käytetty jalostukseen. Rodun vuosittaisen pentuemäärän ollessa pieni, voi yksittäisen pentueen koirien runsas

jalostuskäyttö runsastuttaa tietyn sukulinjan käytön kannasta liian suureksi.

Jalostussuosittelujen ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

PEVISA-ohjelma on ajan tasalla, sillä vaikka italianseisojilla ei ole raja-arvoja, ei D- lonkkaisia koiria käytetä jalostukseen. Iho- ja korvaongelmat ovat terveystietokyselyyn vastanneiden omistajien perusteella luustovikoja suurempi ongelma rodussa, mutta niille ei ole olemassa testiä joka voitaisiin liittää PEVISA:n. Jalostuksen tavoiteohjelmassa on kuitenkin suositus siitä, ettei iho- tai korvaongelmaista koiraa käytetä jalostukseen.

6 JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Tavoite on, että rodun jalostuspohja on mahdollisimman laaja ja geneettisesti monimuotoinen. Suositetaan ulkomaisten urosten käyttöä kuitenkin huomioiden niiden taustalta mahdollisesti tulevat tuntemattomat riskit.

Pyritään pitämään yksittäisen koiran jälkeläismäärä maltillisena. Ensimmäisen pentueen jälkeen arvioidaan yksilön jälkeläisten taso sekä terveyden, käyttöominaisuuksien että ulkomuodon osalta ennen seuraavaa jalostuskäyttöä.

Pyritään pitämään yhdistelmien sukusiitosprosentti alhaisena.

Käyttäytyminen ja luonne

Tavoitteena on säilyttää rodunomainen, avoin ja sosiaalinen luonne.

Käyttöominaisuudet

Säilytetään rodun käyttöominaisuudet ja parannetaan niitä. Käyttöominaisuudet voidaan parhaiten todentaa käyttämällä jalostukseen joko Suomen KAER-kokeissa tai ulkomaiden vastaavissa kokeissa palkittuja koiria.

Käyttöominaisuuksien seurannan mittarina voidaan käyttää KAER-kokeisiin osallistuvien koirien määrää, jota pyritään kasvattamaan. Lisäksi seurataan jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolo aikana tehtyjen yhdistelmien vanhempien mahdollisia koepalkintoja.

Terveys ja lisääntyminen

Pyritään pitämään yllä rodun hyvä taso lonkka- ja kyynärnivelen dysplasian osalta. Suositellaan omistajia tutkituttamaan myös koirien olkanivelet ja selkä.

Kannustetaan koirien omistajia vastaamaan Saksanseisojakerhon terveystietokyselyyn, sekä merkitsemään kuolleet koirat jalostustietojärjestelmään kuolinsyyn mukaan lukien.

Ulkomuoto

Ylläpidetään rodun erinomaista ulkomuodollista tasoa.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostukseen käytettävien koirien lonkkakuvaustulos A tai B. Jos C-lonkkaista koira käytetään jalostukseen, yhdistetään se A- tai B-lonkkaiseen partneriin.

Arkoja, aggressiivisia sekä ääni- tai paukkuarkoja koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Kyynärpäiden osalta suositus raja-arvon 2-kyynäräisiä koiria ei käytetä jalostukseen eikä kahta raja-arvolla 1 olevaa koira yhdistetä keskenään.

Suosittelaa olkatutkimusta ja selkäkuvausta.

Suosittelaa silmätutkimusta.

Jalostukseen käytettävät yksilöt testataan näyttelyssä tai Junkkarin ulkomuotokatselmuksessa ja KAER- kokeessa. Jalostukseen käytettävät koirat ovat saaneet ulkomuotoarvosanaksi vähintään ”erittäin hyvä”.

Pyritään valitsemaan yhdistelmään koiria, joiden käyttöominaisuudet täydentävät toisiaan; kahta saman metsästysominaisuuden puutteen omaavaa koira ei tule yhdistää.

Iho- ja korvaongelmista kärsivää koira ei saa käyttää jalostukseen.

Entropium tai ektropium leikattuja koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Tavoitteena on, että yksilön jälkeläismäärä on 10–12 prosenttia viiden edeltävän vuoden aikana syntyneistä pennuista. Kuitenkin suositellaan, että jälkeläismäärä on enintään 21 jälkeläistä.

Suksiitosprosentti pyritään pitämään alhaisena, maksimissaan sukusiitosprosentiksi suositellaan 6,25 laskettuna kuudella sukupolvella. Poikkeuksista on neuvoteltava jalostustoimikunnan kanssa.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rodun harrastajille jaetaan tietoa vuosikokouksen yhteydessä järjestettävässä roturyhmäpalaverissa ja www-sivuilla.

Jalostuspohja

Jalostuspohjan laajuutta ja rodun monimuotoisuutta pyritään ylläpitämään jalostusohjeella, jossa koiran jälkeläismäärän ei suositella ylittävän 21 jälkeläistä.

Käyttäytyminen ja luonne

Kannustetaan rodun harrastajia käymään mm. käyttökokeessa (KAER) tai koiranäyttelyssä, jossa käyttäytymisestä kyseisessä tilanteessa saa myös arvion. Suositellaan jalostusyhdistelmissä koirilla olevan jokin tulos, jossa myös käyttäytyminen on arvioitu.

Käyttöominaisuudet

Kartoitetaan oman roturyhmän keskusteluilla tai kyselyllä tämän hetkistä arviointia ja omistajien kokemuksia käyttöominaisuuksista.

Suosittelaa, että jalostusyhdistelmän koirilla on käyttökoetulos.

Terveys ja lisääntyminen

Rotujärjestön hyväksymä PEVISA- ohjelma ohjaa rodun terveyttä ja jalostusohjeet muiden rodussa esiintyvien ongelmien osalta. Saksanseisojakerho toteuttaa terveystarkkailua. Pyritään lisäämään lonkka- ja kyynärkuvausten määrää tiedottamalla tulosten tarpeellisuudesta rodun terveyttä ylläpitävänä toimenpiteenä. Kannustetaan rodun harrastajia tekemään koirastaan jalostustietojärjestelmässä kuolinsyyn ilmoittamisen. Tiedotetaan, että kuolinsyyn voi ilmoittaa myös vapaamuotoisesti Kennelliittoon.

Ulkomuoto

Rodun ulkomuodon säilyttäminen sellaisena, että koira pystyy työskentelemään ongelmitta ja pitkäkestoisesti, on rotumääritelmän mukaisesti vaalittava ominaisuus. Ulkomuototuomareita opastetaan ja jatkokoulutetaan rodun olennaisimpien, terveiden ulkomuoto-ominaisuuksien säilyttämiseksi. RKO-raporttien seuraaminen on rotujärjestöllä yksi keino puuttua ylilyönteihin, jos niitä esiintyy.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet, sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Uhat:

Geneettinen pohja kapenee ja monimuotoisuus heikkenee, jolloin sairaudet voivat lisääntyä.

Rotu muuttuu seurakoiraksi ja käyttöominaisuudet heikkenevät.

Iho- ja korvasairaudet lisääntyvät.

Mahdollisuudet:

Rodun harrastajat tuovat ulkomailta uusia koiria. Monimuotoisuudesta huolehtiminen vähentää riskiä sairauksien yleistymisestä.

Metsästysharrastuneisuus ja koeinnostus rodun sisällä nousee vielä nykyisestäkin ja rodunomainen käyttö lisääntyy.

Koekäyntien lisääntyessä yhä useamman koiran ominaisuudet tallennetaan Saksanseisojakerhon tietojärjestelmään, jolloin yhdistelmien suunnittelu käyttöominaisuuksien osalta helpottuu.

Iho- ja korvasairauksien riskiä voidaan vähentää koiran rotutyypin muuttamisen avulla siltä osin, että ohjeistetaan ulkomuototuomareita olemaan palkitsematta korkeasti liian nahkaisia yksilöitä ja mainitsemalla koirien mahdollisista virheistä arvostelulomakkeella ja ylilyönneistä RKO-raportilla. (RKO = rotukohtaiset erityisohjeet koiranäyttelyssä).

Varautuminen ongelmiin:

Kannustetaan kasvattajia käyttämään ulkomaisia ja kotimaisia uroksia laajemmin.

Pyritään lisäämään tietoisuutta italianseisojan metsästysominaisuuksista. Kannustetaan omistajia osallistumaan koiransa kanssa KAER-kokeisiin. Suositetaan jalostuksessa käyttöominaisuutensa osoittaneita koiria.

Jalostuksen ulkopuolelle rajataan iho- tai korvasairauksista kärsivät yksilöt. Kannustetaan kasvattajia hyödyntämään jalostustoimikunnan tietoutta yhdistelmien suunnittelussa jotta pystytään välttämään riskejä mahdollisimman hyvin. Kasvattajat kannustavat kasvattiansa omistajia viemään koiriaan virallisiin terveystutkimuksiin, jotta viralliset luustokuvattujen koirien määrää saadaan nostettua.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
Vuosittain	Analysoidaan terveystutkimuksen tulokset sekä keskustellaan muista mahdollisista ajankohtaisista rotuun liittyvistä asioista roturyhmän kokouksessa (rotujärjestön vuosikokouksen yhteydessä). Tilastoidaan jälkeläismäärien kehitystä sekä yhdistelmien sukusiitosprosentteja.
Tarvittaessa	Rotujärjestö kouluttaa rodulle ulkomuototuomareita.
2024	Analysoidaan ulkomuototuomarien raportteja näyttelyissä esitetyistä koirista.
2025	Analysoidaan roturyhmän kokouksessa PEVISA-ohjelman ajantasaisuus.
2026	Ennakkotarkastutetaan JTO-päivitys, hyväksytetään se Kennelliitossa ja julkaistaan päivitetty JTO rotujärjestön sivulla.

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Vuosittain roturyhmän kokouksessa analysoidaan kerättyä dataa ja keskustellaan jatkotoimenpiteistä.

7 LÄHTEET

SKL nettisivut / ELL Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema

SKL internetsivut / MMT Katariina Mäki

Bracco italianon jalostuksen tavoiteohjelma ajalle 1.1.2016-31.12.2020

Giorgio Mondadori: Il Bracco Italiano; Arte e Storia

Saksanseisojakerhon terveystutkimus bracco italianojen omistajille

Cesare Bonasegale: The trot of the bracco italiano

Giuseppe Colombo Manfroni: Beauty and morphological features in the italian bracco; a key objective

Francesca Cecchi, Gisella Paci, Andrea Spaterna & Roberta Ciampolini: Genetic variability in Bracco Italiano dog breed assessed by pedigree data

Francesco Balducci: A true gentleman of the firm is the bracco italiano

Bracco Italiano Finland ry:n internetsivut

Suomen kennelliiton jalostustietojärjestelmä